



VILNIUS

Europos centro miestas

Geografinis Europos centras yra būtent čia, kiek į šiaurę nuo Vilniaus – kad ir keistai toks teiginys skambėtų, tarkim, italui, kurio tėvynėje atsirado pirmieji universitetai ir šiuo metu yra daugiausia UNESCO saugomo paveldo pasaulyje, arba labiausiai turistų mėgstamos Prancūzijos gyventojui. Tiesa, ši išvada paskelbta tik mūsų laikais, nemaža vandens nutekės, kol ji taps aksioma, – patiems vilniečiams reikia drąsos, pusę amžiaus gyvenus sovietų imperijos pakrašty, pasijusti Europos centro gyventojais.

Kita vertus, geografinės padėties, priklausomybės, net vardo kaita įprasta šiam miestui. Lietuviškasis vardas kilęs iš sraunios, kalnų upelę primenančios *Vilnios* („vilnis“, „vilnyti“ – tas pat kas „banga“, „banguoti“) – beje, taip buvo vadinamas ir miestas, tik XIX a. įsitvirtino dabartinis variantas *Vilnius*. Lenkiškai miestas vadinamas *Wilno* ir su tuo vardu siejamas XIX–XX a. I p. lenkų literatūrinis ir dvasinis palikimas; tuo pat metu plačiai vartotas ir žydiškasis vardas *Vilne* – taip vadinama išnykusios Jidiš karalystės sostinė; rusiškai tai *Вильно*, tas vardas dabar primena Rusijos ir Sovietų imperijų kosmopolitizmą; vokiškasis *Wilna* – karų ir okupacijų metų paveldas; prancūziškasis *Vilna* liko iš gėdingai pasibaigusio napoleonmečio; baltarusiškasis *Вільня* – iš baltarusių tautos pabudimo laikotarpio. Kaip sako istorikas, šis senovinės architektūros ir nuostabaus grožio miestas taip dažnai skyrė, keitė ir retkarčiais netgi sunaikindavo savo gyventojus, kad galiausiai niekas čia nėra vietinis. Vis dėlto tie vardai labai svarbias miesto istorijos epochas. Ir nors čia neketinama dėstyti chronologijos, dar keletą dalykų derėtų paminėti.

Istorijoje plačiai vartotas lotyniškasis vardas, ir pirmąkart minint – 1323 m. didžiojo kunigaikščio Gedimino laiške – *nostra Vilna* jau yra tikra sostinė, kurion valdovas kviečia įsikurti amatininkus ir karius, žada palankias sąlygas veiklai ir tikėjimui. Gediminas ir laikomas Vilniaus įkūrėju, o ypatinga šioje istorijoje tai, kad istorinis asmuo, kunigaikštis, yra ir miesto įkūrimo legendos protagonistas. Toje legendoje pasakojama, kad Gediminas įkūręs Vilnių po pranašiško sapno: ant aukšto kalno staugęs geležinis vilkas reiškė ten stovėsiant šlovingą miestą. Šlovingasis miestas Gedimino dinastijos buvo valdomas



Katedros centrinė nava

Valdovų rūmai ir katedros Šv. Kazimiero koplyčia





Vilniaus apylinkės

Liškiavos apylinkės



Tytuvėnų Švč. Mergelės Marijos bažnyčia ir jos vidaus fragmentas



